Необходимост от подбор и адаптация на текстовете за изучаване на българска литература в чужбина

Лучия Антонова-Василева

Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“

Българска академия на науките

В обучението по български език в чужбина в нашата съвременност може да се разграничат два аспекта:

- 1. Изучаване на български език като чужд
- 2. Изучаване на български език сред учащи се от български произход
- 2.1.Сред българската историческа диаспора
- 2.2. Сред нарастващия брой на българите – икономически емигранти в чужбина

Обучение на кандидат-студенти по литература по реда на чл. 4., ал. 1 на ПМС № 103 / 1993 г. и чл. 3, ал. 1 на ПМС № 2 28 / 1997 г.

- izpit_bulgari_ot_chizhbina_studenti.pdf – обхваща на практика целия материал, който се изучава в средния курс на българското училище.
- 3.2.2. Литература – автори и произведения:
- Христо Ботев, поезия: „На прощаване“, „Хаджи Димитър“, „Моята молитва“, „Обесването на Васил Левски“…
- Иван Вазов, поезия: „Българският език“, “Отечество любезно“, „Епопея на забравените“ – „Левски“, „Паисий“, „Кочо“, „Опълченците на Шипка“; разказът „Дядо Йоцо гледа“; романът „Под игото“ …
- Алеко Константинов, книгата „Бай Ганьо“…
- Пенчо Славейков, поезия: „Cis moll“, „Ни лъх не дъхва над полени“, „Спи езерото; белостволи буки“, поемата „Ралица“ …
- Пейо Яворов, поезия: „Градушка“, „Заточеници“, „Ще бъдеш в бяло“, „Две хубави очи“, „Стон“, „Две души“ …
- ….
- Димитър Димов, романът „Тютюн“
- Димитър Талев, романът „Железният светилник“

3.3.1. Езикови компетентности…
3.3.2. Литературни компетентности…

- Кандидат-студентите от българската диаспора владеят български език само на битово равнище и при това в неговия местен, регионален вариант – т.е. те познават и ползват само съответния български диалект.
- Изключение правят българите в Украйна, както и на някои други места, в които в средните училища се преподава български език. Но и там броят на часовете по български и литература е ограничен.
- Българският език е не чужд, а майчин, но липсата на възможности за употреба на майчиния език вън от семейната среда практически изравнява тяхната езикова компетентност с тази на чужденците.

Лексикалният минимум по български език като чужд

- Ниво В1 – около 2300 лексикални единици.
- За постигането на основно равнище на първо ниво на общо владеене на български език са нужни 160 – 180 часа, а при обучение от нулево ниво – 440 – 460 часа.
- Фактът, че кандидат-студентите са от български произход, може да компенсира липсата на 440 – 460 часа за нулево ниво.
- Но фактът, че те владеят български език само на битово равнище и в неговия регионален – диалектен вариант, не позволява те да постигнат за обичайните 160 – 180 часа по-високо ниво на владеене на български език от В1 – първия сертифицируем минимум.

Адаптирани издания на подбрани произведения от художествената литература

- Може успешно да се използват не само при обучението по литература, но и за разширяване на знанията по български език.

Lecture Faciles.

L’appel sauvage.

D’après J. Pionnier

Изд. „Высшая школа“,

Москва, 1997.

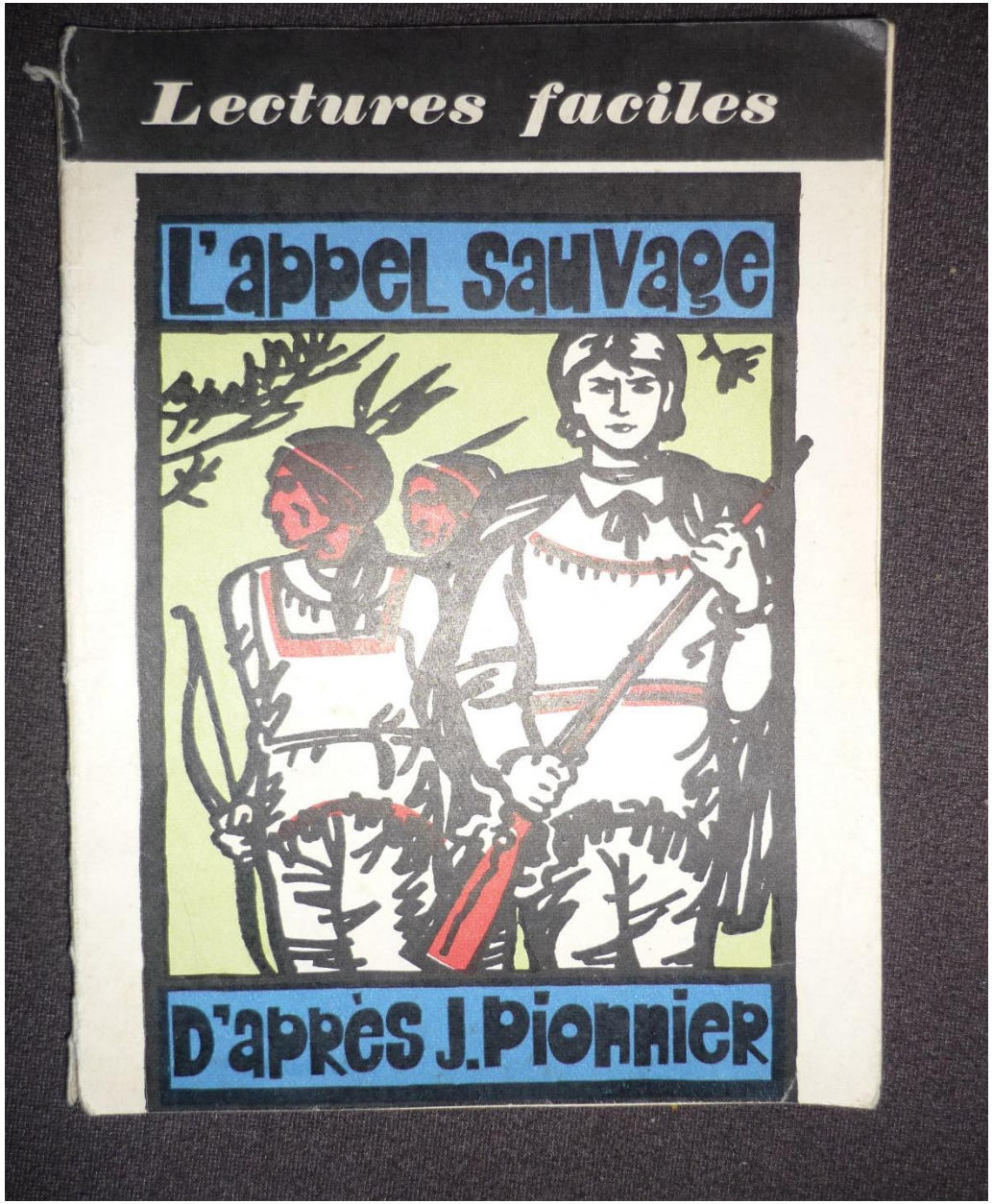

Lecture à domiciele

Henri Troyat

Les Eygletière

Изд. „Высшая школа“, Москва, 1977.

2. Френски издания от серията *Le Français universel. Ouvrage cllassés par ordre de dificultés*

- 2.1. I-er série: moins de 1 200 mots:
- *A. Dumas La tulipe noire;*
- *A. Dumas Le Comte de Monte Cristo*
- *Th. (Theophile) Gautier Le Capitaine Fracasse*
- *R.L. (Robert Luis) Stevenson L'ile au Tresor; Ali Baba et les quarante voleurs*

2.2. 2-e série: moins de 1 600 mots:

- *V. Hugo Quatre-vingt-treize I; II*
- *E. Sue Les Mysteres de Paris*
- *P. Mérimée Colomba*
- *A. de Lamartine Graziella*

2.3. 3-e série: moins de 2000 mots:

- *H. de Balzac Eugenie Grandet*
- *G. Flauber Salammbô*
- *P. Merimée Carmen*

4 série: moins de 3000 mots:

- *Stendal Le Rouge et le Noire*
- *Voltaire Candide*
- *V. Hugo Notre Dame de Paris*

Quatre-vingt-treize
a été recrit en 1 500 mots.

Adaptation

Pierre de Beaumot.

Hatier – Paris. 1968.

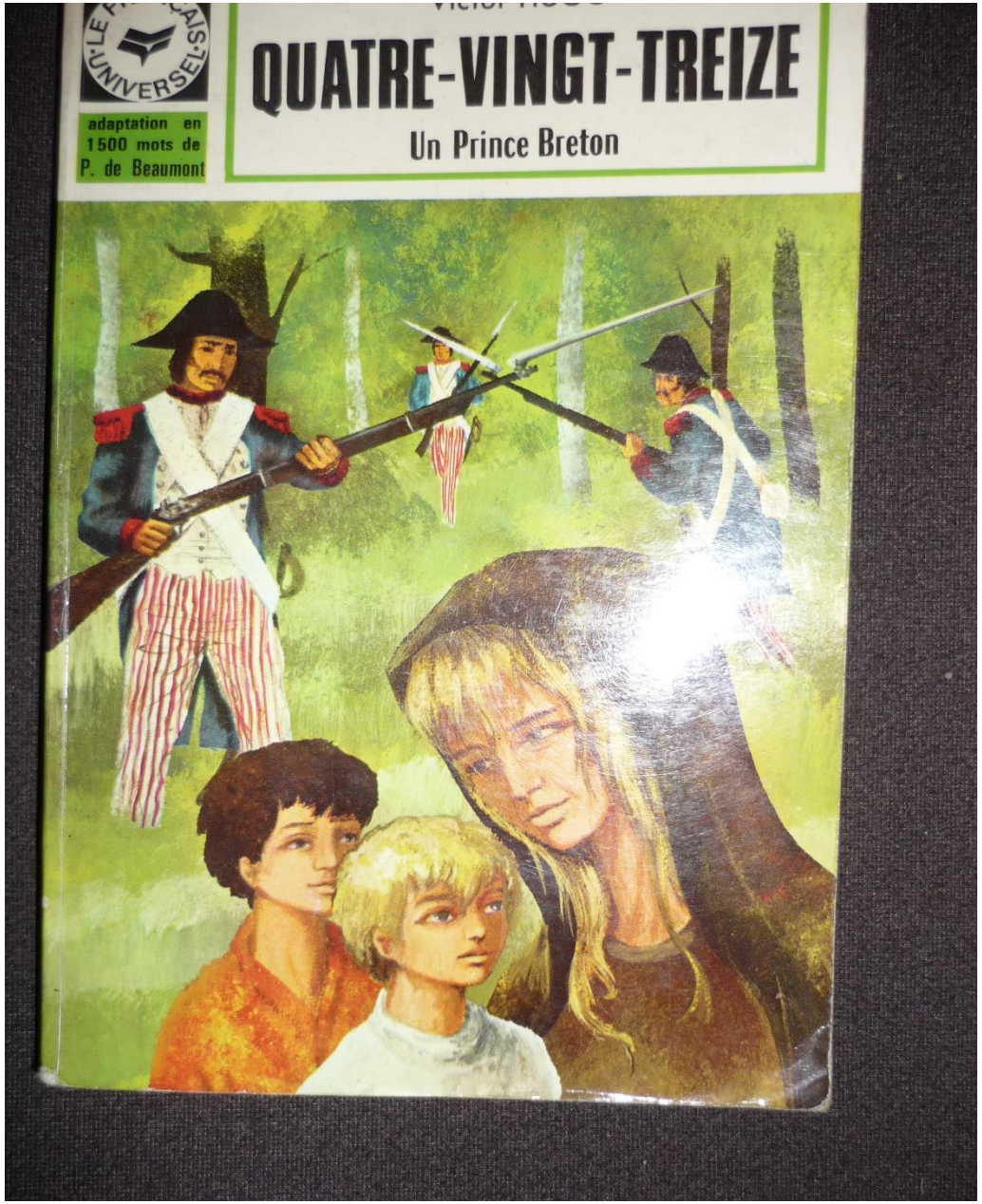

Редактиран текст в адаптираното издание

- Trente grenadiers, détachés en éclaireurs, et commandés par un sergent, marchaient en avant à une assez grande distance du gros de la troupe. La vivandière* du bataillon les accompagnait./ Les vivandières se joignent volontiers aux avant-gardes*. On court des dangers, mais on va voir quelque chose. La curiosité est une des formes de la bravoure féminine.
- Trente soldas avancent les premiers. La vivandière* du bataillon les suit.
- //vivandière* – Femme qui suivait les armées et vendait aux soldats de la nouriture, du vent ou des alcols.//
- La vivandières se mêlent souvent aux avant-gardes*:
- //avant-garde – Hommes qui marchent en avant d'une troupe pour savoire où est l'ennemi//
- … > : il y a du danger, elles le savent, mais elles veulent voir ce qui ce passe. Elles sont, comme toutes les femmes, plus curieuses, encore que courageuses.

Tout à coup les soldats de cette petite troupe d’avant-garde *eurent ce tressaillement connu des chasseurs qui indique qu’on touche au gîte…Les soldats se firent signe*.

- *Tout à coup les soldats de cette petite troupe d’avant-garde* s’arrêtent. Comme des chasseurs, ils sentient queique chose. Là, devant eux, il y a eu une sorte de movement dans les feuilles. Ils se font signe.

ПОД ИГОТО. XI. РАДИНИ ВЪЛНЕНИЯ

- 1. Преразказване на части от текста и посочване само на отделни откъси от най-важните пасажи от оригинала.
- 2. Обяснение под ред и включване в речник на системно употребявани думи и форми с отбелязване с определен знак – напр. *.
- 3. Редактиране на съответния облик в оригинала и посочването на автентичната форма под ред (за формите, които не са системни езикови явление) при отбелязването им със съответен знак – напр. #.

Езикови облици за пояснение *

- *Из публиката излезе Бойчо Огнянов, който досега стоеше* ***потулен****, и като се обърна към Стефчова, каза твърдо…*
- *И както беше прав,* ***попроси**** (обяснение под ред и в речник) *да извикат едно от питаните вече девойчета.*
- *Тогава всички тия деца, изпоплашени до подивяване* ***одеве**** (обяснение под ред и в речник)*, устремиха приятелски погледи към Огнянова. Духът се подигна на всички; те се* ***запрепираха**** (обяснение под ред и в речник) *коя да излезе по-напред да се разговаря с добрия тоз човек, когото вече обичаха.*

Форми, които не са системни езикови явление, отбелязвани напр. със знак

- *Господине, нямам чест да ви зная# (редакция и привеждане на оригинала под ред), но извинете. Вашите въпроси, неясни и отвлечени, биха затруднили и ученици от V клас. Пожалейте#* (редакция и привеждане на оригинала под ред) *тия неопитни деца.*
- *То попримигна, за да си докара на ума отговора, зина да каже, но се спря несамоуверено#* (Редакция и привеждане на оригинала под ред) *и готово да се смути.*
- *…извикаха няколко съюзни гласа#* (Редакция и посочване на оригинала под ред) *от предните столове.*

Използването на адаптирани издания е наложително, когато не може да се осигурят достатъчен брой часове

- При подготвянето на адаптирани текстове може да се прилагат следните основни методи:
- 1. Преразказване на части от текста и посочване само на отделни откъси от най-важните пасажи от оригинала.
- 2. Обяснение под ред и включване в речник на системно употребявани думи и форми с отбелязване с определен знак – напр. *.
- 3. Редактиране на съответния облик в оригинала и посочването на автентичната форма под ред (за формите, които не са системни езикови явления) при отбелязването им със съответен знак – напр. #.